

ASPECTE ALE CONTRIBUȚIEI JUD. DOLJ LA SUSȚINEREA RĂZBOIULUI DE INDEPENDENȚĂ

de PAUL BARBU

Obținerea independenței de stat a României, proclamată solemn la 9/12 mai 1877 și consfințită pe câmpul de luptă printr-un război victorios purtat de armata română sprijinită de întreaga națiune, a constituit încununarea unor năzuințe și lupte seculare ale poporului român. Aceasta ne-a dat un spor de putere și prestigiu și a influențat puternic evoluția social-economică și politică a țării.

Doljul, unul dintre cele cinci județe ale Olteniei, care a participat în mod activ la marile momente de ridicare la lupta de eliberare socială și națională a poporului nostru, și-a făcut din plin simțită prezența și în acțiunea de susținere a războiului din 1877—1878 — una dintre cele mai glorioase campanii duse de români contra impilatorilor și asupritorilor străini. Însăși poziția sa geografică și strategică avea să-i confere Doljului un rol însemnat în războiul de neatîrnare, dată fiind așezarea geografică a acestui județ la granița danubiană a Imperiului otoman și existența pe teritoriul său a unui important punct strategic, Calafatul — oraș și port la Dunăre, așezat în fața fortăreței otomane Vidin, de pe malul drept al fluviului. Rolul strategic deosebit al Calafatului putuse fi verificat încă de mai înainte, în timpul războiului Crimeii. În timpul întregii campanii, în județul Dolj au staționat o parte însemnată din efectivele armatei române amplasate în Oltenia pentru a apăra linia Dunării.

Războiul pentru independență a creat o puternică emulație, un adevărat entuziasm național, în rândurile țăranimii, muncitorilor, meșteșugarilor, intelectualilor, ale micii burghezii și ale altor categorii sociale, devenind „cu totul popular”¹. Locuitorii județului Dolj, alături de întreaga națiune, erau hotărâți să se angajeze cu toată abnegația și dăruirea de sine în lupta pentru consacrarea neatîrnării pe calea armelor. Aceasta ne-o dovedește din primul moment ecoul pe care l-a avut în satele și orașele doljene proclamarea oficială a independenței de stat a României și declararea stării de război cu Poarta otomană. Bunăoară, în seara memorabilei zile de 9/21 mai 1877, locuitorii Craiovei au „serbat în entuziasmul cel mai mare proclamarea independenței României și declararea resbelului”². „Bucuria este la culme, ulițele sînt pline de lume și strigăte frenetice de ura se înalțău pînă la cer”, după cum raporta telegrafic prefectul județului, I. N. Titulescu, primului ministru, I. C. Brătianu³. Tot astfel, într-o telegramă adresată domnitorului, prefectul de Dolj arăta că „marea și gigantica faptă a independenței române... a umplut inimile doljenilor de o nemărginită credință caldă, dîndu-le curaj a susține independența și

¹ Istoria României, vol. IV, Edit. Academiei, București, 1964, p. 612.

² Arh. St. Craiova, Pref. jud. Dolj, dos. 13/1877, f. 25.

³ Ibidem.

drepturile țării pînă la cele din urmă puteri ale lor⁴. Craiovenii asigurau autoritățile că „oltenii ... sînt și vor fi demni urmași ai marilor eroi: Mircea (cel Bătrîn), Mihai Viteazul“⁵.

Că locuitorii Doljului erau decizi să intre, alături de ceilalți locuitori ai țării, în focul luptei pentru apărarea drepturilor strămoșești ne-o atestă și faptul că ei au răspuns cu avînt la ordinul de mobilizare, concentrîndu-se destul de repede la unități. În această privință, și autoritățile locale și-au dat tot concursul. De pildă, la 13/25 aprilie 1877, subprefectul plășii Balta raporta prefectului de Dolj despre pornirea tuturor rezerviștilor „la corpurile lor“⁶. În același spirit raporta și Poliția orașului Calafat, referindu-se la trimiterea rezerviștilor de aici la unitățile din care făceau parte⁷. Pentru contingentul 1877, acest județ a dat forțelor armate permanente și teritoriale 3 238 de tineri⁸.

Pe ostașii din județul Dolj, în afară de cei menținuți în efectivele armatei menite să apere linia Dunării, fi găsim prezenți în timpul campaniei, în luptele purtate pentru cucerirea Griviței, Opanezului, Rahovei, Plevnei, Vidinului și a altor localități din Bulgaria, alături de ostașii din celelalte părți ale țării, dînd cu toții pilde nepieritoare de fierbinte patriotism și eroism, în pofida mizeriei, frigului și foamei pe care le suportau. Ordinele de zi către armata română și cea rusă, comunicatele, presa română și străină elogiau unanim spiritul de jertfă și sacrificiu, eroismul și curajul ostașilor noștri, în majoritate zdrobitoare țărani. De exemplu, într-un comunicat dat de Mihail Kogălniceanu, ministrul de Externe, se sublinia că ostașii români dădeau probe „de cel mai mare devotament și abnegație și se luptau ca niște eroi“⁹. Dintr-o situație întocmită în toamna anului 1878 de Prefectura județului Dolj, reiese că din acest județ au fost răniți circa 90 de soldați¹⁰. În ce privește numărul celor morți, datele publicate în 1898 de Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii Publice indică cifra de 203 oameni, Doljul ocupînd locul al patrulea între județele oltene, după Mehedinți (309 morți), Gorj (241 morți), Vâlcea (200 morți), pe ultimul loc fiind Romanașul (97 morți)¹¹. Din luptătorii de la 1877—1878, documentele înregistrează în Dolj, în 1928, 522 de veterani¹².

Pentru abnegația și curajul de care au dat dovadă în timpul încleștărilor sîngeroase cu armata dușmană, ostașii doljeni, ca și ceilalți ostași români, au fost răsplătiți cu numeroase ordine, medalii și decorații românești și rusești și au fost avansați în grad. Din cei 90 de ostași răniți, menționați de materialele de arhivă, 79 au primit „Virtutea militară“, „Trecerea Dunării“, „Apărătorii independenței“, „Steaua României“ etc.¹³.

Victoriile strălucite obținute împotriva armatei otomane au avut un ecou deosebit, eînt în țară cît și în străinătate. Locuitorii din așezările rurale și urbane doljene au organizat entuziaste adunări populare, exprimîndu-și sentimentele de satisfacție nețărmurită, încurajînd și aducînd cele mai mari elogii bravei armate române. Cînd satele plășii Jiu de Jos au primit vestea despre căderea Rahovei, la 9/21 noiembrie, subprefectul telegrafia prefectului de Dolj: „Rahova luată. Entuziasmul mare“¹⁴. Referindu-se la celebrarea biruinței de la Plevna, I. N. Titulescu raporta Ministerului de Interne că știrea despre luarea acestei fortărețe „de către armatele aliate a produs o bucurie nedescrisă în orașul Craiova“¹⁵. În seara zilei de 29 noiembrie/11 decembrie, „orașul ca prin farmec

⁴ Ibidem, f. 28.

⁵ Ibidem, f. 28.

⁶ Ibidem, dos. 6/1877, f. 28.

⁷ Ibidem, f. 45.

⁸ „Monitorul oficial al României“, nr. 122, 1 (13) iunie 1877, p. 3 550.

⁹ Arh. St. Craiova, Pref. jud. Dolj, dos. 284/1877, f. 351.

¹⁰ Ibidem, dos. 10/1878, f. 128—128.

¹¹ Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii Publice, Eroii războiului de independență. Tabelul de ostași morți în războiul din 1877—1878, [București, 1898], p. 1—113.

¹² Arh. St. Craiova, Prefectura jud. Dolj, dos. 245/1928, f. 2—7, 3.

¹³ Ibidem, dos. 10/1878, f. 128—128.

¹⁴ Ibidem, dos. 284/1877, f. 384.

¹⁵ Ibidem, dos. 13/1877, f. 168—168.

a luat un aspect de sărbătoare, stradele principale, și mai cu seamă strada Unirii și Lipsani, Clubul tinerimii, palatul administrativ erau splendid iluminate. Un public numeros, cum rar se vede în Craiova, parcurgea ulițele principale spre a admira iluminarea spontană și a împărtăși veselia generală ce se vedea pe fețele tuturor¹⁶. Din inițiativa Clubului tinerimii, tineretul Craiovei a organizat „o manifestațiune importantă”, parcurgând străzile orașului „cu torțe, muzici și lăutari, ... în strigătele cele mai frenetice de bucurie”, după care a mers la sediul prefecturii pentru a adresa „felicitările cele mai călduroase pentru acest fapt eroic al armatei române”¹⁷. De asemenea, în satele plășii Jiu de Sus, știrea despre victoria de la Plevna a fost „primită și salutată ... cu entuziasmul cel mai înflăcărat”¹⁸. În numele populației plășii, subprefectul solicita prefectului local să felicite, „prin guvernul nostru, pe glorioasele armate aliate”¹⁹.

Cei rămași acasă încurajau armata și prin alte mijloace. Familiile soldaților, cu toate că treceau prin greutăți materiale, nu comunicau pe front starea de lucruri de acasă, ci, din contră, îmbărbătau pe ostași. De exemplu, mai multe femei din comuna Rojiște, ai căror soți erau pe cîmpul de luptă, scriau Ministerului de Război că, deși nu aveau existența asigurată, pentru a nu-și descuraja soții, auzind „că noi sintem în mizerie și amenințate a pieri de foame”, dimpotrivă, „i-am invitat a-și îndeplini datoria lor către țară cu cea mai mare energie”²⁰. Țărani și țărance au mers chiar pînă în fața Plevnei pentru a le întări soldaților noștri încrederea în obținerea victoriei²¹.

Unindu-și eforturile cu populația din celelalte zone ale țării, locuitorii Doljului au contribuit în mod remarcabil la sprijinirea materială a războiului. Fără susținerea morală și materială a populației civile din spatele frontului jertfele armatei române pe cîmpul de luptă ar fi fost zadarnice, iar ducerea unei campanii victorioase — imposibilă. La acea dată, cu cît veniturile și creditele statului erau neîndestulătoare, cu atît mai mult se impunea să se apeleze la concursul tuturor locuitorilor țării. Documentele vremii constituie dovezi peremptorii pentru modul exemplar în care populația Doljului, mai ales masele țărănești și orașenești, a înțeles să-și aducă aportul, prin toate mijloacele și cu toată puterea, la înzestrarea armatei cu echipament, armament, muniții și furnituri militare, la aprovizionarea ei cu alimentele necesare trupelor și cu furajul pentru cai și la efectuarea unor lucrări de construcții sau cu alt caracter.

În ziua de 7/19 septembrie 1877, cînd ministrul de Externe, Mihail Kogălniceanu, lansa un apel călduros către întregul popor pentru a contribui benevol la cumpărarea armelor necesare frontului, prefectul de Dolj lansa și el un apel similar către locuitorii județului pentru „a face tot posibilul ca să poată aduna din județul nostru, prin subscripțiuni publice, cumpărarea a cel puțin 2 000 puști Peabody”²². Rezultatele au fost demne de subliniat. În urma acțiunilor întreprinse de comitetele cetățenești locale și „Comitetul central de arme” din Craiova²³, au scrisor cu mult elan atît particularii cît și localitățile rurale și urbane din bugetele lor. Pînă la 26 noiembrie/8 decembrie 1877, la Casieria generală a județului Dolj s-a depus suma de 51 592,49 lei. Cetățenii din Calafat contribuiseră cu suma de 401,75 lei, iar locuitorii din plășile Jiu de Sus, Ocolu și Cîmpu, respectiv, cu sumele de 1 235,50 lei, 689,90 lei și 5 345,25 lei, la care s-au mai adăugat banii proveniți din alte localități doljene²⁴. În decembrie, Consiliul general al județului

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem, dos. 264/1877, f. 396.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem, dos. 3/1877, f. 88.

²¹ T. C. Văcărescu, *Luptele românilor în reșebul din 1877—1878*, București, 1877, p. 425.

²² Arh. St. Craiova, Pref. jud. Dolj, dos. 268/1877, f. 221.

²³ Comitetul se compune din: Anton C. Brăiloiu, președinte, B. I. Popescu, secretar și I. Cernătescu, casier (ibidem, f. 296, 533, 681).

²⁴ Ibidem, f. 367, 368, 485, 466, 546, 588, 681.

a depus 5 000 lei²⁵. La sfârșitul lunii ianuarie 1878, fondurile bănești pentru cumpărare de arme adunate din Dolj s-au ridicat la suma de 57 666 lei²⁶. În total, județul Dolj a contribuit la acțiunea respectivă cu 62 130,91 lei, situându-se pe primul loc între județele Olteniei, locurile următoare fiind deținute astfel: Gorj cu 37 446,76 lei, Mehedinți cu 12 261,82 lei, Romanși cu 6 668,40 lei și Vilcea cu 2 947,02 lei²⁷.

Lipsindu-i fondurile necesare, guvernul a decis ca atât alimentele necesare trupelor, cât și furajele pentru cai să se procure numai pe bază de rechiziții. În vederea aprovizionării armatei prin acest sistem, s-au constituit comisii de rechiziții în localitățile rurale și urbane. La nivelul județului funcționa Comisia mixtă de rechiziții județeană, cu sediul la Craiova²⁸. Pentru rechiziționarea cailor s-a format o comisie separată²⁹. La Craiova funcționa și una dintre cele trei comisii de aprovizionare a armatei create în țară, care își exercita autoritatea asupra tuturor județelor oltene, urmărind modul de aplicare a legii rechizițiilor în provincia de peste Olt³⁰.

Cele mai multe produse au fost rechiziționate de la țărani. Adeseori acestora li s-a luat mai mult de o treime din cantitatea produselor deținute, cât prevedea legea rechizițiilor, datorită necesităților stringente ale armatei. În lunile aprilie, mai și iunie 1877, numai din 10 comune ale plășii Cîmpu s-au rechiziționat 85 000 kg porumb, 94 161 kg orz, 248 102 kg fin, 44 800 kg mălai, 180 vedre de oțet, precum și 30 000 scînduri, 87 000 cărămizi și alte produse³¹. În lunile august, septembrie și octombrie, din 19 sate ale plășii Ocolu s-au rechiziționat 200 berbeci și oi³², pe lângă produsele cerealiere sau de altă natură. Caii pe care trebuia să-i dea Doljul au fost rechiziționați încă din luna aprilie³³.

Cantități însemnate de produse a dat și populația orășenească: comercianții și neguțătorii. De pildă, în luna iulie s-au rechiziționat din Calafat 35 082 kg grîu³⁴, iar din Craiova 10 091 ocale de fasole³⁵. În septembrie și octombrie, comercianții și alți locuitori ai Craiovei au mai dat drept rechiziții 280 ocale de brînză, 628 ocale de fasole și 63 ocale de pastramă³⁶.

În același timp, țărănimea a fost intens solicitată să pună la dispoziția armatei atelajele necesare transporturilor militare, mai ales că în țară existau puține căi ferate. Doljul, fiind unul dintre județele din apropierea frontului, a făcut și în această direcție sacrificii deosebite. Deoarece sătenii de aici erau foarte împovărați cu rechizițiile de care și animale de transport, în repetate rînduri prefectura a intervenit la autoritățile centrale pentru a da dispoziții județelor vecine să contribuie mai mult la efectuarea transporturilor militare³⁷. În 1877, locuitorii de aici au efectuat cu carele și vitele lor 249 262 de zile³⁸. Doljul a dat cel mai mare număr de care dintre toate județele țării.

În contul rechizițiilor, s-au luat și oameni la diverse lucrări pentru armată, efectuînd 4 556 de zile³⁹.

²⁵ „Monitorul oficial al României“, nr. 291, 31 decembrie 1877 (12 ianuarie 1878).

²⁶ Arh. St. Craiova, Prefectura jud. Dolj, dos. 270/1877, f. 36.

²⁷ Al. Pencovici, *Rechizițiunile și ofrandele pentru trebuințele armatei române în res-boul din 1877—1878*, București, 1879, p. 66—67.

²⁸ Comisia era formată din prefectul județului, I. N. Titulescu, președinte, G. I. Pessicu, primarul Craiovei și Mihail Trișcu, președintele Comitetului permanent județean, membri (Arh. St. Craiova, Pref. jud. Dolj, dos. 260 bis/1877, f. 8, 9).

²⁹ *Ibidem*, f. 1, 17.

³⁰ Comisia era compusă din generalul Lupu, președinte, P. Opran, Elefterie Cornetti, C-tin Pleșa, Barbu Ionescu, N. M. Sescioreanu, membri și C-tin Pișcă, secretar (*Ibidem*, dos. 240/1877, f. 29, 40, dos. 9/1877, f. 241).

³¹ *Ibidem*, dos. 247/1877, f. 389—390.

³² *Ibidem*, dos. 243/1877, f. 247—249.

³³ *Ibidem*, dos. 247/1877, f. 369—390.

³⁴ *Ibidem*, Primăria orașului Calafat, dos. 4/1877, f. 613.

³⁵ *Ibidem*, Prefectura jud. Dolj, dos. 257/1877, f. 192.

³⁶ *Ibidem*, f. 268, 272.

³⁷ *Ibidem*, dos. 248/1877, f. 187—186.

³⁸ *Ibidem*, dos. 1/1877, f. 195—196.

³⁹ *Ibidem*, dos. 242/1877, f. 128—136, 257—261.

O evaluare exactă a contribuției Doljului în rechiziții nu se poate face, întrucât nu în toate cazurile acestea au fost înregistrate, mai ales că uneori erau făcute și de autoritățile militare, fără a elibera acte⁴⁰.

Conform situațiilor centralizate întocmite de Comisia de rechiziții a județului Dolj, care concordă în bună parte cu datele publicate de Al. Pencovici, în această parte a țării s-au făcut următoarele rechiziții: 1 435 104 kg grâu, 763 258 kg porumb, 645 443 kg mălai, 12 773 kg ovăz, 1 728 867 kg orz, 4 008 776 kg fin, 199 995 kg paie, 428 449 kg făină de grâu, 217 cai, 1 156 boi și vaci, 4 715 berbeci și oi, 1 875 ocale de brinză, 14 019 kg fasole, 63 ocale pastramă, 5 kg cîrnași, 10 ocale untdelemn, 597 vedre de vin, 200¹/₂ vedre de rachiu, 346 vedre de oțet, 155 ocale de pîine, 1 876 kg de sare, 813 kg de lînă, 5 122 bucăți de lemne de cherestea, 374 708 kg de lemne de foc, 150 986 cărămizi, 134 pogoane de pășune, 10 mori cu abur, 37 luntri, 4 810 coți de pînză „Americă”, 700 coți de pînză „Oxford”, 897¹/₄ coți de pînză groasă, 779 rogojini, plus diferite unelte, obiecte de uz gospodăresc și altele⁴¹. La acestea se adaugă 80 753 de care cu doi boi sau cai și 8 024 care cu patru boi sau cai⁴², în total 88 777 care. Valoarea totală a rechizițiilor s-a ridicat la suma de 2 238 269 lei, repartizată astfel: 1877: aprilie 224 561 lei, mai 170 426 lei, iunie 244 983 lei, iulie 258 846 lei, august 94 433 lei, septembrie 62 024 lei, octombrie 135 503 lei, noiembrie 148 818 lei, decembrie 152 735 lei; 1878: ianuarie 203 480 lei, februarie 200 895 lei, martie 198 320 lei, aprilie 61 232 lei, mai 76 356 lei, iunie 5 657 lei⁴³. Doljul s-a situat pe primul loc între județele întregii țări, fiind urmat de județele Romanați (1 116 649 lei), Ialomița (1 107 093 lei), Mehedinți (460 338 lei), Vâlcea (402 168 lei)⁴⁴. Acest județ deține o proporție de circa 49% din valoarea rechizițiilor date de Oltenia (care era de 4 452 225 lei) și 19% din a celor date de toate județele țării (care s-a ridicat la cifra de 11 227 098 lei).

În afară de rechiziții, transporturi (făcute tot în baza rechizițiilor), subscripții pentru cumpărare de arme, populația din spatele frontului a mai contribuit la ducerea războiului și prin donații în bani sau diferite ofrande (vite de sacrificiu, produse agro-alimentare, îmbrăcăminte, lenjerie, bandaje, scamă și pînză pentru bandaje etc.). Pentru colectarea acestora s-au constituit comitete și societăți cetățenești. Imediat după ce s-a proclamat starea de război cu Poarta otomană, „craiovenii, animați de simțimentul patriotismului”, au format „un comitet pentru adunarea de bani și obiecte”⁴⁵. Tot atunci, au luat ființă Comitetul magistraților tribunalului Dolj și Asociația magistraților din Oltenia. Ulterior s-a format „Comitetul clerical Dolj” și „Societatea doamnelor craiovene de binefaceri pentru ostașii răniți”, precum și alte comitete sau asociații cetățenești. Într-unul din apelurile călduroase lansate către locuitorii Doljului, Comitetul magistraților de aici spunea că fiecare cetățean, pe lângă tributul de sînge datorat patriei, trebuie să contribuie cu ce-i „va sta prin putință spre a îmbunătăți, cît se va putea mai mult, condițiile de trai ale armatei noastre”⁴⁶. Rezultatele au fost corespunzătoare așteptărilor. Sătenii au oferit bani, îmbrăcăminte, vite și mai ales alimente. Astfel, locuitorii din comunele Rojiștea și Adunații de Giormane au făcut ofrandă 250 ocale de fasole⁴⁷, iar cei din

⁴⁰ Ibidem, dos. 5/1877, f. 44, 163; dos. 243/1877, f. 75.

⁴¹ Ibidem, dos. 242/1877, f. 128—136, 265—262.

⁴² Ibidem.

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ Al. Pencovici, op. cit., p. 38—39.

⁴⁵ În comitet intrau: I. Theodorian, I. Cernătescu, M. Chiciu, Barbu Bălcescu, M. Chițu, G. G. Vorvoreanu, N. G. Racoviță, P. Chițu, Al. Ntcolalde, T. Andreianu (Arh. St. Craiova, Pref. jud. Dolj, dos. 270/1877, f. 235).

⁴⁶ Ibidem, dos. 269/1877, f. 229.

⁴⁷ Ibidem. f. 643.

Birza 1 800 de piini⁴⁸. Un număr de 40 de locuitori din Mirșani au trimis armatei 2 750 ocale de porumb, 1 650 ocale de grâu, 400 ocale de orz, 290 ocale de fasole, 32 ocale de săpun⁴⁹.

Orășenii au oferit bani, lenjerie, scamă, efecte vestimentare și chiar alimente. În luna aprilie, înainte de a se proclama starea de război cu Turcia, 39 de locuitori din Craiova au predat armatei 35 237 de piini⁵⁰, iar în luna următoare Ana T. Coman oferea 1 000 de piini, „ca semn de iubire pentru armata română”⁵¹. Comitetul comercianților pieței din Craiova a dat 20 000 de piini și 30 vedre de vin⁵². I. Theodorian, membrul unui comitet craiovean pentru colectarea de ofrande, pe lângă diferite produse alimentare și obiecte a colectat 315 lei de la opt locuitori ai Craiovei⁵³. În septembrie 1877, peste 230 de persoane din Craiova, de diferite vârste și ocupații, au făcut însemnate ofrande de scamă, lenjerie, îmbrăcăminte, bandaje, paturi etc.⁵⁴. În luna următoare, alți craioveni au oferit 185 ocale de brânză⁵⁵. De aici s-au făcut și ofrande de cai, prin bunăvoința a 31 de orășeni⁵⁶.

Profesorii, învățătorii și micii funcționari administrativi au oferit o parte din salariile lor pe anumite perioade de timp sau pe toată durata războiului. Profesorii liceului din Craiova, de exemplu, din mai 1877 și până în februarie 1878, au donat suma de 5 701,09 lei⁵⁷. Profesorii și profesoarele Școlii centrale de fete de aici au oferit, lunar, câte 20 lei din salariu, începând din iunie 1877 și până la terminarea războiului⁵⁸. Un număr de 92 învățători doljeni au contribuit cu salariul lor pe o lună (2 609,50 lei)⁵⁹.

Înșiși elevii adunau fonduri, iar elevele strângeau sau confecționau scamă și lenjerie pentru spitalele de răniți. În această privință, notăm că elevii și elevele anului I de la liceul din Craiova au depus 43 lei, iar de la celelalte clase s-au adunat, pe lângă bani, însemnate cantități de scamă⁶⁰. De asemenea, elevele pensionului nr. 1 au confecționat, în octombrie, 43 de cearceafuri⁶¹. Și-au adus aportul chiar elevii claselor primare. Cităm cazul elevei de clasa a II-a, Elena Corbeanu, care a venit în ajutorul soldaților cu 12 bandaje și 200 dramuri de scamă⁶².

Demn de amintit este faptul că întregul tineret doljean a răspuns cu ardoare imperativelor momentului. În acest sens, menționăm că de la Clubul tinerimii din Craiova s-au primit 6 546 de piini și bani pentru a ajuta familiile a doi soldați⁶³.

O parte din fonduri și ofrande au fost utilizate pentru înființarea și dotarea unor spitale de răniți. „Societatea doamnelor craiovene de binefaceri pentru ostașii răniți”, de pildă, a înființat un asemenea spital în casele medicului Roskowschy, cu 20 de paturi, „cu toate ale lor, precum și rufăria necesară la 20 răniți”, la care s-au adăugat mobilă și veselă de bucătărie și s-a angajat o bucătăreasă, toate acestea prin bunăvoința locuitorilor Craiovei, care dovediseră „cele mai patriotice simțăminte”⁶⁴. La Craiova au existat și alte spitale de răniți, ce au funcționat în sala liceului, localul Curții cu jurați, sala

⁴⁸ Ibidem, f. 314.

⁴⁹ Ibidem, dos. 267/1877, f. 103.

⁵⁰ Ibidem, dos. 257/1877, f. 34—35.

⁵¹ Ibidem, dos. 259/1877, f. 27.

⁵² Ibidem, dos. 269/1877, f. 14, 15.

⁵³ Ibidem, dos. 270/1877, f. 253.

⁵⁴ Ibidem, dos. 269/1877, f. 600—632.

⁵⁵ Ibidem, dos. 257/1877, f. 260.

⁵⁶ Ibidem, dos. 260 bis/1877, f. 405.

⁵⁷ Ibidem, dos. 270/1877, f. 214.

⁵⁸ Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, vol. III, Edit. Academiei, București, 1953, p. 453—454.

⁵⁹ Arh. St. Craiova, Prefectura jud. Dolj, dos. 269/1877, f. 146, 149.

⁶⁰ „Monitorul oficial al României”, nr. 58, 12 (24) martie 1876, p. 1 651—1 652.

⁶¹ Arh. St. Craiova, Prefectura jud. Dolj, dos. 264/1877, f. 133.

⁶² Ibidem, dos. 263/1877, f. 336.

⁶³ Ibidem, dos. 269/1877, f. 13 ; 270/1877, f. 16.

Oficiului stării civile, Cazinoul Măcescu, casele Diamandi, casele N. Opran, hotelul Transilvania și în alte imobile⁶⁴. Între 1/12 septembrie și 15/27 noiembrie 1877, în spitalele civile și militare din Craiova au fost tratați 819 soldați bolnavi și răniți⁶⁵.

Fondurile și ofrandele din Dolj trebuie să se fi ridicat la o valoare apreciabilă. Aceasta nu se poate însă stabili nici cu aproximație, deoarece, spre deosebire de ofrandele adunate de societățile de binefacere, numai cele primite direct de guvern au fost înregistrate. Conform acestor date, Doljul a contribuit cu 12 237,75 lei, 42 bovine, 4 ovine, 47 cabaline, 18 hl de fasole și alte legume, 76 hl de grâu, 146 hl de orz, 26 hl porumb, 28 hl și 82 l de vin și rachiu, 325 kg brânză, 6 411 kg de făină, 69 kg pastramă, 31 884 pîini, 4 220 kg fin, 95 flanele, 131,727 kg scamă, 789 feșe și alte materiale de pansat, plus pînză, lenjerie, mobilă, tacimuri de masă, vase și altele⁶⁶.

Locuitorii nemobilizați au contribuit la susținerea războiului și prin alte acțiuni. Astfel, aceștia și-au adus aportul la încartiruirea soldaților concentrați în zona Doljului, unor familii asigurîndu-le cazare și întreținere gratuită⁶⁷. De asemenea, cei rămași la vetrele lor au lucrat la efectuarea muncilor agricole pe pămînturile soldaților chemați sub armă, ajutînd familiile acestora la prașilă, recoltare, arăturile de toamnă și în alte împrejurări. În acest sens, amintim că celor 14 dorobanți din comuna Bechet li s-a făcut toată munca, prașindu-li-se 28 pogoane de porumb, secerîndu-li-se 8 pogoane de grâu și 16 de secară.

Lupta eroică a armatei române, conjugată cu eforturile populației din spatele frontului, a dus la scuturarea suzeranității otomane, la consfințirea independenței pe calea armelor, poporul român reperțind o strălucită și binemeritată victorie, la care și-au adus din plin contribuția și locuitorii județului Dolj, îndeosebi masele țărănești și orășenești, care au susținut cu toată hotărîrea și dîrzenia lor războiul de independență.

QUELQUES ASPECTS DE LA CONTRIBUTION DU DÉPARTEMENT DE DOLJ A L'APPUI DE LA GUERRE D'INDÉPENDANCE

R é s u m é

Le département de Dolj a eu un remarquable apport a l'action de soutenir la guerre d'indépendance. A côté de nombreux sacrifices sur le champ de bataille, qui comptaient des soldats morts et blessés, les habitants de la région ont contribué par des grosses valeurs matérielles pour encourager la campagne de 1877—1878. La population a accordé la somme de 42.130,91 lei pour l'achat d'armement de type „Peabody”, des aliments et des animaux de sacrifice réquisitionnés en valeur de 2 233 269 lei.

Toujours de ce département on a mis à la disposition de l'armée d'importantes quantités de produits alimentaires, objets de vêtement, du chiffon, du linge obtenus de chez les différents partilotes, et à ce fait s'ajoutent importants fonds pécuniaires, qui ont été offerts à côté de grosses sommes souscrites pour l'achat d'armement.

Opposant une puissante force armée à l'Empire Ottoman, le peuple roumain a obtenu une brillante et méritée victoire à laquelle avalent participé pleinement les masses de paysans et habitants des villes.

⁶⁴ Ibidem, dos. 283/1877, f. 397.

⁶⁵ Ibidem, dos. 283/1877, f. 387, dos. 284/1877, f. 336.

⁶⁶ Ibidem, dos. 284/1877, f. 327, 329.

⁶⁷ Ibidem, dos. 5/1877, f. 112, dos. 8/1877, f. 48, 42—44, 74 ; dos. 248/1877, f. 483 ; dos. 264/1877, f. 154.